

Wójt Gminy Gręboszów

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI

W LATACH 2018 – 2019

„GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

NA LATA 2018 – 2021”

Sporządził: Grzegorz Skowron

I. WPROWADZENIE

Gmina Gręboszów zgodnie z wymogami art.87 ust.1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst jednolity: Dz.U. 2020 r., poz. 282) posiada „Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Gręboszów na lata 2018 -2021”. Został on przyjęty przez Radę Gminy Gręboszów uchwałą nr XXII/199/2018 z dnia 27 marca 2018 r. i ogłoszony w Dzienniku Urzędowym Województwa Małopolskiego w dniu 04 kwietnia 2018 r. pod pozycją 2606. Realizacja programu weszła w życie po upływie 14 dni po jego ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Małopolskiego tj. w dniu 19 kwietnia 2018 r.

W myśl art. 87 ust. 5 w/w ustawy Wójt sporządza co dwa lata sprawozdanie z realizacji programu, które przedstawia Radzie Gminy. Niniejsze sprawozdanie z realizacji „Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Gręboszów na lata 2018 - 2021” z lat 2018-2019 stanowi wypełnienie prawnego zobowiązania Wójta, wynikającego z treści ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Cel opracowywania Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Gminy Gręboszów na lata 2018-2021 opiera się o wykaz zasadniczych kierunków działań i zadań na rzecz ochrony i opieki nad zabytkami sformułowanych w art. 87. ust. 2 Ustawy z dnia 27 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst jednolity: Dz.U. 2020 r., poz. 282) obejmujących:

- 1) włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju,
- 2) uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej i konsekwentne oraz planowe realizowanie zadań kompetencyjnych samorządu dotyczących opieki nad zabytkami, jako potwierdzenie uznania znaczenia dziedzictwa kulturowego dla rozwoju gminy,
- 3) zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania,
- 4) wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego,

- 5) podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami,
- 6) określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystywaniem tych zabytków,
- 7) podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

II. REALIZACJA PROGRAMU

Gminny Program Opieki nad Zabytkami określa kierunki i działania podejmowane przez gminę, mające na celu szeroko pojętą ochronę dziedzictwa kulturowego.

Opieka nad zabytkami stanowi jeden z obszarów działania dla władz lokalnych. W okresie sprawozdawczym, za pomocą dostępnych i możliwych instrumentów prawnych, finansowych i społecznych były podejmowane działania, które miały na celu zachowanie dziedzictwa kulturowego na terenie Gminy Gręboszów.

W ostatnich dwóch latach stan ewidencyjny zabytków nieruchomych i ruchomych wpisanych do Wojewódzkiego Rejestru Zabytków nie uległ zmianie. Zaliczamy do nich:

ZABYTKI NIERUCHOME

1) Kaplica mszalna pw. Opieki NMP w Borusowej

Kaplica objęta została ochrona prawa przez wpis do rejestru zabytków pod nr A-1305/M decyzją WKZ z dnia 09.08.2012 r. Zlokalizowana jest w centralnej części wsi Borusowa, przy bocznej drodze, na wydzielonym i ogrodzonym terenie, w otoczeniu starodrzewu. Wnętrze kaplicy objęte zostało osobnym wpisem do rejestru zabytków z uwagi na wartości artystyczne i historyczne.

2) Zespół dworsko-parkowy w Borusowej

Dawny zespół dworsko – parkowy w Borusowej położony jest w północno-zachodniej części wsi i składa się z budynku dawnego dworu oraz budynku tzw. „Rządcówki”. Zabudowania te stoją w otoczeniu starodrzewu zakomponowanego pierwotnie na przełomie XIX/XX w. jako park o charakterze krajobrazowym. Sam park objęty został ochroną prawa przez wpis do rejestru zabytków decyzją WKZ z dnia 22.10.1986 r. pod numerem A-284.

3) Kościół parafialny pw. Wniebowzięcia NMP w Gręboszowie

Kościół parafialny w Gręboszowie należy do najwartościowszych obiektów sakralnych na terenie całej gminy. Decyzją Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z dnia 24.06.1986 r. wpisany został do rejestru zabytków pod nr A-280. Świątynia zlokalizowana jest w centrum wsi, w obrębie dawnego cmentarza parafialnego, przykościelnego, którego granice wyznacza ogrodzenie.

4) Cmentarz parafialny z kwaterą wojenną w Gręboszowie

Cmentarz objęty jest ochroną prawa przez wpis do rejestru zabytków decyzją WKZ z dnia 18.12.1989 r. pod numerem A-328. Cmentarz założony został ok. 1850 r. (najstarszy istniejący nagrobek odnaleziony na cmentarzu pochodzi z 1864 r.) i zajmuje powierzchnię 1,9 ha. Na terenie cmentarza wydzielona i ogrodzona została kwatera wojenna z lat 1914-15. Zawiera ona mogiły zbiorowe i indywidualne żołnierzy austriackich, zbiorową mogiłę legionistów oraz mogiły żołnierzy poległych w 1939 r.

5) Kościół parafialny pw. św. Zygmunta w Żelichowie

Świątynia w Żelichowie wpisana została do rejestru zabytków pod nr A-331 decyzją WKZ z dnia 06.12.1971 r. Elementem nietypowych dziejów budowli jest jej przeniesienie z oryginalnego miejsca wzniesienia - z Pleśnej do Żelichowa w 1930 r. Zbudowany w 1642 r. kościół, usytuowany jest w centralnej części wsi. Jest przykładem drewnianej architektury, konstrukcji zrębowej, szalowany, jednonawowy, z wielokrotnie zamkniętym prezbiterium.

ZABYTKI RUCHOME

1) Wyposażenie ruchome kaplicy mszalnej pw. Opieki NMP w Borusowej

Wyposażenie ruchome kaplicy wpisane zostało do rejestru zabytków decyzją B-398/M z dnia 21.09.2015 r. W skład wystroju obiektu wchodzi zespół zabytków wykonanych w stylistyce baroku ludowego:

- Ołtarz główny
- Obraz Matki Bożej z Dzieciątkiem
- Figura Chrystusa Ukrzyżowanego
- Dwa lichtarze

2) Kapliczka słupowa z figurami śś. Mikołaja i Jana Nepomucena z 1744 r. w Kozłowie

Obiekt wpisany został do rejestru zabytków decyzją WKZ z dnia 30.11.2011 r. pod numerem B-276/M. Decyzja obejmuje ochroną w całości kamienną kapliczkę w kształcie słupa. Ogzysmowany cokół dekorowany jest płaskorzeźbami św. Barbary i trzech innych niezidentyfikowanych świętych. Wysoki postument zwieńczony jest kompozytowym kapitelem, na którym umieszczone zostały rzeźby śś. Mikołaja i Jana Nepomucena.

3) Wyposażenie ruchome kościoła pw. św. Zygmunta w Żelichowie

Wyposażenie ruchome kościoła parafialnego w Żelichowie wpisane zostało do rejestru zabytków decyzją B-276 z dnia 06.12.1971 r. W skład wystroju wchodzi zabytki malarstwa, rzeźby i rzemiosła artystycznego pochodzące z XVI-XIX w.

- ołtarz główny
- ołtarz w kaplicy
- ambona z wizerunkami czterech ewangelistów
- obrazy:
 - Św. Wawrzyniec,
 - Św. Antoni,
 - Św. Jan Nepomucen,
 - Św. Krzysztof w otoczeniu świętych,
 - NMP z Dzieciątkiem,
 - Chrystus w studni,
- Rzeźby grupy Ukrzyżowania: Chrystus na krzyżu, Matka Boża i św. Jan,
- Rzeźba Trójcy św.,

- Pasyjka rokokowa,
- Rzeźba Chrystus Frasobliwy,
- Rzeźba Chrystusa Ukrzyżowanego,
- Pięć relikwiarzy,
- Portal do zakrystii z ozdobnym nadprożem schodkowym.

III. UDOŚTĘPNIANIE DANYCH O ZABYTKACH, PROMOCJA, UWZGLĘDNIANIE ZALECEŃ KONSERWATORSKICH W DZIAŁALNOŚCI URZĘDU GMINY.

- Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Gręboszów na lata 2018 -2021 wykonany został w 2018 r. Dokumenty udostępniane są przez pracowników Urzędu Gminy Gręboszów (Referat Infrastruktury Technicznej) zainteresowanym osobom i podmiotom.
- Z Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków uzgadniane są projekty decyzji, dla inwestycji realizowanych na obszarze lub obiekcie objętym ochroną zabytków oraz ujętym w gminnej ewidencji zabytków.
- W celu wyeksponowania obiektów dziedzictwa kulturowego dla potrzeb społecznych podejmowane są różnokierunkowe działania mające na celu promocję obiektów zabytkowych w materiałach promocyjnych i informacyjnych przygotowywanych przez Gminę Gręboszów, Szkołę oraz Stowarzyszenia działające na terenie gminy.
- W zakresie ochrony i opieki nad zabytkami, gmina współpracuje z placówkami oświatowymi, kulturalnymi, stowarzyszeniami, organizacjami społecznymi, fundacjami i kościołami, promując wartości materialne oraz niematerialne dziedzictwa kulturowego naszej gminy.

IV. ZREALIZOWANE ZAKRESY DOKUMENTACJI, ROBÓT I CZYNNOŚCI KONSERWATORSKICH

W okresie sprawozdawczym wykonano następujące prace:

Lokalizacja zabytku	Rodzaj wykonywanych prac	Termin wykonanych prac	Wartość wykonanych prac i sposób finansowania
Wyposażenie kaplicy mszalnej pw. Opieki NMP w Borusowej	Opracowanie: „Programu prac konserwatorskich i restauratorskich”	2019 r.	7.000,00 zł z budżety Gminy Gręboszów
Figura – Niepokalane Poczęcie NMP w Karsach	Prace konserwacyjne wokół figury wraz odmalowanie ogordzenia	2019	340,00 zł Z budżetu Gminy Gręboszów

.....

(podpis)